

Проблеми й перспективи створення в Україні нафтового та енергетичного резервів

Геннадій РЯБЦЕВ
Національний інститут стратегічних досліджень

Круглий стіл «Проблеми формування в Україні мінімальних запасів
нафти й нафтопродуктів» (2 березня 2018 року, м. Київ)

Постановка питання

Директива 2009/119/ЄС **вимагає...**

...**створення** та підтримання системи **запасів** нафти та/чи нафтопродуктів в еквіваленті 90 діб чистого імпорту або 61 доби* середньодобового споживання

Підтримано в жовтні 2012 року
в рамках приєднання до рішення
Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства
з терміном виконання – до 1 січня **2023** року

* Переглядається в бік збільшення до 120 і 91 доби

Чому саме зараз?

Чому зараз?

1. Термін «до 2023 року» **не має вводити в оману**

Потрібно ~\$200 млн – на підготовку інфраструктури,
~\$500 млн/рік – на формування запасу
~\$30 млн/рік – на зберігання та оновлення

Термін формування:

Угорщина – 4 роки, Румунія – 5 років

2. Москва здатна **заблокувати дві третини** постачань нафтопродуктів

Наслідок – дефіцит бензину і дизельного палива

Можна компенсувати лише 25 %

Поточних запасів вистачить на 15 діб

Що зроблено?

Що зроблено?

1. Концепція створення в Україні мінімальних запасів нафти і нафтопродуктів на період до 2020 року

Схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів від 8 грудня 2009 року № 1498-р... і **забута**

2. Спроби **замаскувати** під створення запасів перенаправлення фінансових потоків та/чи компенсації за державний кошт збитків від неефективного господарювання

ЗАТ "УкрГазЕнерго", ДП "Укртранснафтопродукт", ПАТ "Укртранснафта", ПАТ "Укртатнафта"...

Чому так відбулося?

Чому так відбулося?

1. Неспроможність до **стратегічного планування** та реалізації повного **циклу аналізу політики**

2. Розмитість відповідальності

Послідовні перенесення термінів реалізації поставлених завдань (2009 → ... → 2018) не супроводжуються аналізом **причин** їх невиконання

З Урядового порталу навіть зник План імплементації Директиви 2009/119/ЄС...

3. Відсутність **лідерства**

Протягом тривалого часу нафтові ринки перебувають поза зоною державної уваги

Утім, процес таки зрушив з місця

Процес зрушив з місця...

1. Лідерство Державного агентства резерву України
...хоч за Положенням він має займатися
не формуванням, а **лише реалізацією** політики
2. Сприяння членів Комітету Верховної Ради
з питань ПЕК, ядерної політики та ядерної безпеки
3. Два проекти технічної допомоги ЄС
...експерти яких нарешті **об'єднали** зусилля
4. Підтримка з боку експертного співтовариства
...зокрема, учасників проекту **PsycheaExpertus**

Що слід робити невідкладно?

Що слід робити невідкладно?

1. Постанова Уряду про вибір моделі нафтових резервів
2. Закон України «Про мінімальні запаси нафти та нафтопродуктів»
3. Одночасно – починати формувати резерв нафтопродуктів, розрахований на 20-денне споживання за звичайного попиту з поступовим нарощуванням його обсягу

Державно-приватне партнерство?

Як узгодити інтереси? Чим зацікавити?

Як уникнути надмірного тиску на споживача?

Чого не вистачає?

Чого не вистачає?

1. Організаційно-економічних засад управління

...співвідношення між екстреними й комерційними запасами, механізми та умови формування, зберігання, використання та оновлення

2. Структури з управління

...агентство, виконавча компанія, регламент роботи

3. Інфраструктури

...з урахуванням потреб регіонів і наявного в них резервуарного парку

4. Системи розкриття інформації про формування, зберігання, використання та оновлення

Про що не слід забувати

Про що не слід забувати

Щоб забезпечити стале функціонування критичної інфраструктури, резерву нафти недостатньо

Отже, **потрібен гнучкий енергетичний резерв**

Структура резерву має відповідати структурі енергоспоживання

Резерв має об'єднати запаси різних видів палива та резерви генеруючих потужностей

Запаси мають бути створені в кожному регіоні з урахуванням різного часу сезонних навантажень

На які питання слід буде відповісти?

Потрібні відповіді на питання

1. Що саме зберігати і в якому співвідношенні?
2. Яким має бути механізм фінансування резервів?
3. Де й кому зберігати резерви?
4. В який спосіб розподілити резерви по Україні?
5. Чи існує потреба в приєднанні України до глобальної системи реагування на кризи постачання?
6. Чи мають існувати окремі інституції для управління резервами різних енергоносіїв?

Якими будуть цільові стани до 2030?

Цільові стани формування резервів

2020 рік – наявність резерву моторного палива, розрахованого на 20-денне споживання за звичайного рівня попиту

2025 рік – наявність мінімальних запасів нафти і нафтопродуктів в обсягах, передбачених Директивою 2009/119/ЄС та її наступними редакціями

2030 рік – наявність гнучкого енергетичного резерву, що гарантує енергетичну безпеку країни в повному обсязі

РЯБЦЕВ Геннадій Леонідович
д-р наук держ. упр., професор
+380 (50) 357-20-40
[facebook.com/riabtsevgl](https://www.facebook.com/riabtsevgl)

